

EGE BÖLGESİ SANAYİ ODASI
AEGEAN REGION CHAMBER OF INDUSTRY

AYLIK EKONOMİ BÜLTENİ

KASIM 2019

Sayı 79

İçindekiler

Yönetici Özeti-Küresel Ekonomi	1
Yönetici Özeti-Türkiye Ekonomisi	2
Küresel Ekonomideki Gelişmeler	3
Dünya Ekonomisi	3
ABD	4
EURO BÖLGESİ-AB	4
Almanya	5
İngiltere	5
Japonya	6
Çin	7
Hindistan	7
Güney Kore	8
Brezilya	8
Rusya	9
İmalat PMI İncelemesi - Ekim 2019	10
Döviz Kurları İncelemesi - Ekim 2019	11
Teknoloji Gündemi	12
Türkiye'deki Güncel Ekonomik Gelişmeler	13
Enflasyon-Ekim 2019	13
Sanayi Üretim Endeksi-Eylül 2019	14
Hane Halkı İşgücü Verileri-Ağustos 2019	15
Kapasite Kullanım Oranı-Ekim 2019	16
Ödemeler Dengesi-Eylül 2019	17
Güven Endeksleri ve Bütçe	18
Dış Ticaret Verileri-Eylül 2019	19
Temel Ekonomik Göstergeler Tablosu: Türkiye	20
Temel Ekonomik Göstergeler Tablosu: İzmir	21
Ülke İncelemeleri 47: Zimbabve Cumhuriyeti	22

YÖNETİCİ ÖZETİ KÜRESEL EKONOMİ

- Dünya ekonomisinde **2019 üçüncü çeyrek itibariyle pek çok ülkede ekonomik büyümenin zayıfladığı** dikkat çekti. ABD, Euro Bölgesi ve Almanya büyümesi beklentilerin hafif üzerinde gerçekleşmiş olmakla birlikte, genel olarak zayıf bir görünüm sergiledi. Japonya, İngiltere ve Çin gibi diğer büyük ekonomilerde ise üçüncü çeyrek büyümesi beklentilerin altında kaldı.
- Ticaret savaşlarının ardından, **küresel ölçekte en çok tartışılan konu, giderek yaygınlık kazanan halk gösterileri ve protestolar** oluyor. Birbirinden çok farklı coğrafyalarda giderek yaygınlık kazanan protestoların hedefi genel olarak, yeni ekonomik hedeflere ve daha adil bir gelir dağılımı talebine odaklanıyor.
- ABD ekonomisi üçüncü çeyrekte yıllık bazda %1,9'luk büyüme kaydederken, muhtemel bir resesyon ihtimaline ilişkin görüşler zayıfladı. Yaptığı son toplantıda faizlerde bir kez daha indirmeye giden **Amerikan Merkez Bankası (FED), büyümenin devam edeceğini** açıkladı.
- Euro Bölgesi büyümesi beklentilerin hafif üzerinde gerçekleşse de, **dördüncü çeyrek için yapılan tahminlerin ve tüketicilerin kötümserliği** devam ediyor. Bölgenin lokomotif ekonomisi **Almanya** ise, yılın üçüncü çeyreğinde, çeyreklik bazda %0,1 büyüme kaydederek **resesyona girmekten son anda kurtuldu**.
- AB, İngiltere'nin **Brexit'i esnek bir şekilde 31 Ocak 2020'ye kadar erteleme** talebini kabul etti. Brexit sebebiyle 12 Aralık'ta yapılacak erken seçimin sonuçları, **ekonomi politikalarında da radikal değişiklikleri** beraberinde getirebilir.
- Japonya'da büyüme zayıf bir görünüm sergilemeye devam ederken, Japonya Merkez Bankası (BOJ), ekonominin desteklenmesine yönelik **tek parasal gevşeme araçlarının faiz indirimi olmadığını ve gerektiğinde ek araçların da uygulanabileceğini** açıkladı.
- Ticaret savaşlarının gündem olmaya devam ettiği **Çin'de GSYİH üçüncü çeyrekte son 30 yılın en yavaş büyümesini kaydederek**, yıllık bazda %6,0 arttı.
- Ticari gerginlikler sonucu, **Güney Kore'nin Japonya ile dış ticaret açığı 2019 Ocak-Ekim döneminde yıllık bazda %20 azalarak, 16 yılın en düşüğüne** geriledi.
- Hindistan'da büyümeye dair endişelerin varlığını korumasına karşın, Maliye Bakanlığı ülkenin **dünyanın en hızlı büyüyen ekonomisi olacağını ve 2025'e yönelik 5 trilyon Dolar'lık ekonomi olması hedefine erişileceğini** açıkladı.
- **Çin ile ikili bir serbest ticaret anlaşması sağlamak için girişimler başlatan Brezilya**, Asya pazarlarıyla olan ticaretini geliştirmeyi hedefliyor. Söz konusu anlaşma, ticaret savaşlarına karşı yeni bir kalkan da sağlayabilir.
- Rusya Devlet Başkanı Putin, **küresel risklere rağmen, Rusya'da sürdürülen makro ekonomik politikaların başarılı olması sayesinde, ülkenin resesyona girmekten uzak olduğunu** savundu. Ancak, mevcut ekonomik tablo iş dünyasını tatmin etmiyor.

YÖNETİCİ ÖZETİ TÜRKİYE EKONOMİSİ

- **Enflasyon Oranı;** 2019 yılı Ekim ayında yıllık TÜFE'de %8,55, Yİ-ÜFE'de %1,70 oranında gerçekleşti. Bir önceki aya göre; TÜFE'de %2 oranında ve Yİ-ÜFE'de %0,17 oranında artış yaşandı.
- **İşsizlik Oranı;** 2019 yılı Ağustos ayında geçen yılın aynı ayına göre, 2,9 puan artarak %14,0 oranında gerçekleşti. İstihdamda 789 bin kişi azalırken, işsiz sayısı 980 bin kişi arttı. Genç nüfusta işsizlik oranı %27,4 seviyesine yükseldi.
- **Sanayi Üretim Endeksi;** 2019 yılı Eylül ayında yıllık bazda %3,4 oranında arttı. 2019 yılı Ekim ayında **Kapasite Kullanımı** bir önceki aya göre, 0,1 puan artarak %76,4 oranına yükseldi.
- **Dış Ticaret Açığı;** 2019 yılı Eylül ayında geçen yılın aynı ayına göre; %6,6 oranında artarak 2,1 milyar Dolara yükseldi. Aynı dönemde; ihracat %0,3 oranında artarak 14,4 milyar Dolar, ithalat da %1,0 oranında artarak 16,5 milyar Dolar olarak gerçekleşti.
- **Cari İşlemler Dengesi;** 2019 yılı Eylül ayında, piyasa beklentilerinin üzerinde 2,48 milyar Dolar olarak kaydedildi.
- **Bütçe;** 2019 yılı Ocak-Ekim döneminde 100,7 milyar TL açık verdi. Aynı dönemde bütçe gelirleri %18,1 oranında artarak 719,2 milyar TL, bütçe giderleri ise %22,2 oranında artarak 819,9 milyar TL gerçekleşti.
- **Güven Endeksleri;** 2019 yılı Ekim ayında, bir önceki aya göre, Reel Kesim Güven Endeksi %2,1 artarak 100,9 seviyesine, Tüketici Güven Endeksi %2,1 artarak 55,8 seviyesine ve Ekonomi Güven Endeksi %4,5 artarak 89,8 seviyesine yükseldi.
- **PMI ve CDS;** 2019 yılı Ekim ayında İmalat Sanayi Satınalma Yöneticileri Endeksi (PMI) 49,0 düzeyinde gerçekleşti. Ekim ayında CDS ortalama 363,77 seviyelerinde gerçekleşirken; 22 Kasım 2019 tarihi itibarıyla 303,51'e kadar ulaştı.
- **Faiz Oranı;** Türkiye Cumhuriyet Merkezi Bankası Para Politikası Kurulu, politika faizi olan bir hafta vadeli repo ihale faiz oranının %16,50'den %14'e indirilmesine karar verdi.
- **Kredi Notu;** Uluslararası kredi derecelendirme kuruluşu Moody's, Türkiye'nin 2019 yılı için büyüme tahminini yüzde eksi 2'den yüzde 0,2'ye yükseltti.

KÜRESEL EKONOMİDEKİ GELİŞMELER

DÜNYA EKONOMİSİ

Dünya ekonomisinde Kasım ayında, üçüncü çeyrek itibariyle zayıflayan ekonomik görünüm ve pek çok farklı ülkede birbiri ardına yaygınlaşan gösterilerin ekonomiye etkisi gündemde yer buldu.

ABD, Euro Bölgesi ve Almanya'da yılın üçüncü çeyreğinde kaydedilen büyüme oranları, beklentilerin hafif üzerinde gerçekleşmiş olmakla birlikte, genel olarak zayıf görünümünü sürdürüyor. Diğer yandan, Japonya, İngiltere ve Çin gibi diğer büyük ekonomilerde üçüncü çeyrek büyümesinin beklentilerin altında kalması, küresel ekonomiye yönelik bir diğer risk unsuru oldu.

Ticaret savaşlarında mutabakata varılması gibi etkenler ve yılın son çeyreğinde kaydedilecek gelişmeler, 2019 nihai büyüme verisi üzerinde etkili olacak.

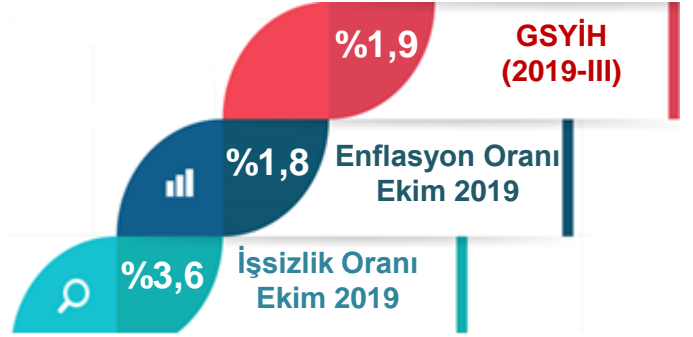
Küresel ekonomi, ticaret savaşlarıyla birlikte giderek yaygınlık kazanan halk gösterilerinin ve protestoların da etkisi altına giriyor. Asya'dan Ortadoğu'ya ve Güney Amerika'ya kadar uzanan çok geniş bir coğrafyada giderek daha çok yaygınlık kazanan protestolar, ülkelerin kamu harcama politikalarında ciddi değişimlere gitmelerine sebep olabilir. Protestolar, diğer taraftan siyasi değişim gibi risk unsurlarını da beraberinde getiriyor.

ABD

ABD ekonomisi üçüncü çeyrekte yıllık bazda %1,9'luk büyüme kaydetti. Beklentilerin üzerinde gerçekleşen büyümede, kişisel harcamaların öngörülenden daha fazla artması etkili oldu. Beklentilerin üzerinde gerçekleşmesine rağmen, büyüme ilk çeyrekte %3,1 ikinci çeyrekte %2,0, üçüncü çeyrekte de %1,9 artış kaydetmiş oldu. Ancak, 2020'de muhtemel bir resesyon ihtimaline ilişkin görüşler ise zayıflıyor.

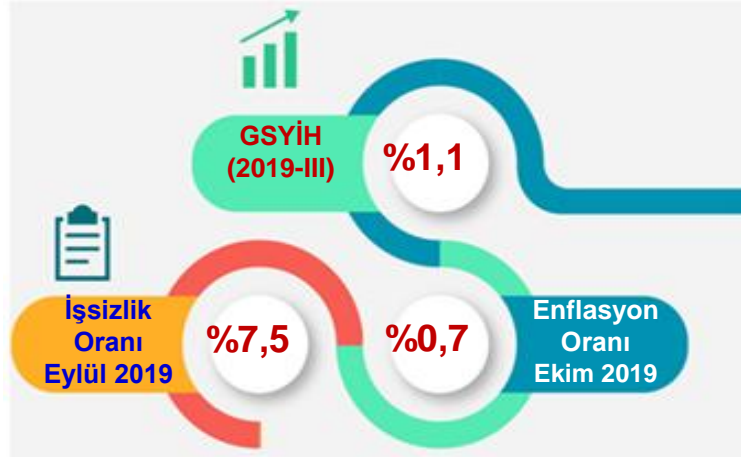

Amerikan Merkez Bankası (FED), gerçekleştirdiği para politikası toplantısında faizi 25 baz puan indirerek, hedef aralığını %1,25-1,75'e indirdi. Böylece FED, 2019'da üçüncü kez faiz indirimi gerçekleştirmiş oldu. FED, istihdam piyasasının ve hane halkı harcamalarının güçlü kalmaya devam etmekle birlikte, işletme sabit yatırımlarının ve ihracatın zayıf seyrettiğini belirtti. Resesyon ihtimaline ilişkin de değerlendirmelerde bulunan FED, büyümenin devam edeceğine ilişkin güvenini güçlü bir şekilde dile getirerek, bu veriler ışığında resesyon ihtimalinin düşük olduğunu ifade etti.

EURO BÖLGESİ - AB

AB ekonomisi, üçüncü çeyrekte yıllık bazda %1,4 büyüme kaydederken, Euro Bölgesi büyümesi ise %1,1 olarak gerçekleşti. Büyümenin beklentilerin hafif üzerinde gerçekleşmesiyle birlikte, zayıf seyrini devam ettirmesi, dördüncü çeyrek için yapılan tahminlerin ve tüketicilerin kötümserliğini sürdürmesine sebep oluyor. Diğer taraftan, Bölgedeki işsizlik oranının Eylül'de, Ağustos'a göre herhangi bir azalma göstermeyerek yüzde 7,5 düzeyinde kalmaya devam etmesi de bir diğer endişe kaynağı oldu.

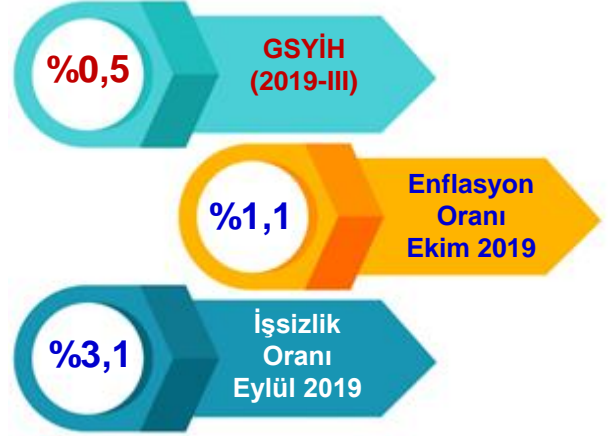

IMF, yayınladığı Avrupa Ekonomik Görünüm Raporu'nda; AB'de ticaret, imalat sanayi ve yatırımlardaki zayıflamanın yaygınlık kazandığını; hizmetler sektörü ve tüketimin ise güçlü görünümünü koruduğunu açıkladı. Bölgedeki yavaşlamanın küresel yavaşlamadan daha sert olduğunun belirtilmesi, özellikle dikkat çekti. Raporda 2018'de %2,3 olan büyüme oranının 2019'da %1,4'e ineceği ve bunun son altı yılın en düşük büyüme oranı olacağı öngörüsüne de yer verilirken, aşağı yönlü risklere karşı da uyarı da bulunuldu. Özellikle Bölgenin gelişmiş ülkelerindeki imalat sanayi ve ticaret faaliyetlerinin seyri, büyümenin seyrinde etkili olacak.

ALMANYA

Almanya ekonomisi, yılın üçüncü çeyreğinde, çeyreklik bazda %0,1 büyüme kaydederek resesyona girmekten son anda kurtuldu.

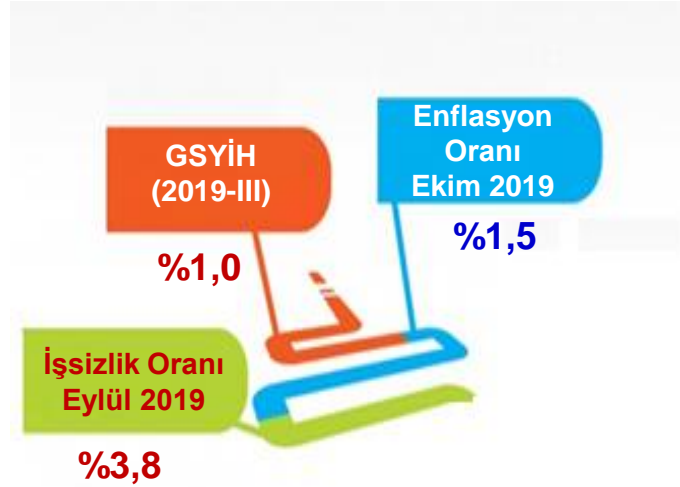
%0,1 küçülerek, teknik olarak resesyona girmesi şeklindeki piyasa beklentisinin tersi yönünde gerçekleşen büyümenin, ağırlıklı olarak iç talepteki artıştan beslendiği açıklandı. Diğer taraftan, üçüncü çeyrekteki ihracat artışı da büyümede etkili oldu. Ülkede istihdamın yüksek ve faizlerin düşük seyretmesi, hane halkının tüketimini teşvik ediyor.

Almanya'da tüketici enflasyonu Eylül'de %1,2 artmasından sonra Ekim'de %1,1 düzeyinde artarak, Avrupa Merkez Bankası'nın (ECB) tüm Euro Bölgesi için hedeflediği %2'nin oldukça altında kaldı. Ekim'de enerji ürünleri fiyatlarındaki düşüş, enflasyonun gerilemesinde etkili olurken, deflasyona yönelik endişeler de etkili oluyor.

İNGİLTERE

İngiltere'de Brexit karmaşası devam ederken; AB, İngiltere'nin Brexit'i esnek bir şekilde 31 Ocak 2020'ye kadar erteleme talebini kabul etti. Karar kapsamında, İngiltere AB ile uzlaştığı ayrılık anlaşmasını 31 Ocak 2020'den önce onaylarsa, Brexit'i bu tarihten önce uygulamış olacak.

İngiltere tarafında ise parlamento feshedilerek, 12 Aralık'ta erken seçime gidilmesine karar verildi. Seçim sonuçları, Brexit'le birlikte, ekonomik faaliyetlerin gidişatı hakkında da belirleyici olacak. Uzmanlar, erken seçim sonrası en radikal ekonomik dönüşüm modellerinin uygulanabileceğini belirtiyor.

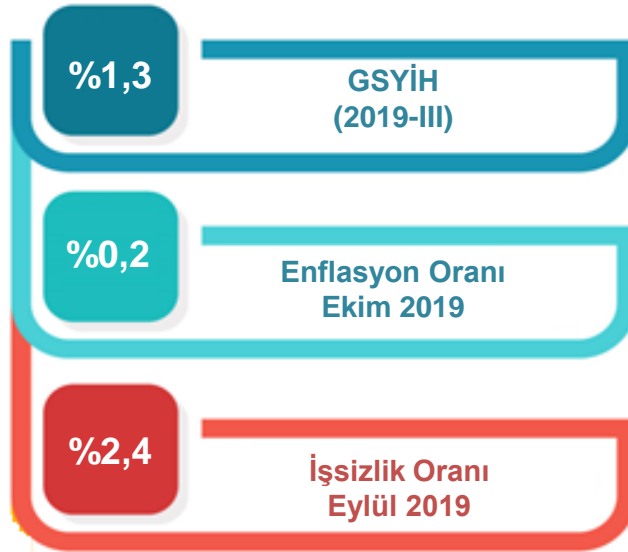
İngiltere ekonomisinin yılın üçüncü çeyreğinde yıllık bazda %1,0 büyüdüğü açıklandı. Ülke daralma yaşayıp resesyona girmemiş olsa da, büyüme beklentilerin altında kaldı. Büyümenin yaklaşık son on yılın en düşük hızına gerilemesi de bir diğer olumsuz etki oldu.

JAPONYA

Japonya, yılın üçüncü çeyreğinde beklentilerin altında büyüme kaydeden bir diğer gelişmiş ülke oldu.

İkinci çeyrekte %0,4 büyüyen ekonomi, üçüncü çeyrekte ancak %0,1 düzeyinde büyürken, özellikle ticaret gerginliklerinin ihracatta zayıflamaya sebep olması, büyümenin üçüncü çeyrekte sert bir şekilde hız kesmesine sebep oldu. Destek ve teşviklerin devamlılığı ile birlikte, iç talebin seyrinin de gelecek dönemlerde büyüme üzerinde etkili olması bekleniyor.

Japonya Merkez Bankası (BOJ), ekonominin desteklenmesine yönelik tek parasal gevşeme araçlarının faiz indirimi olmadığını ve gerektiğinde ek araçların da uygulanabileceğini açıkladı. Bu bağlamda, iç talebin canlandırılmasına ve ekonominin desteklenmesine yönelik, daha ucuz borçlanma araçlarının piyasaya sunulması gibi ek politikalar uygulanabilir.

➤ Ülkelerin çeyrekler itibarıyla verilen büyüme oranları, bir önceki yılın aynı dönemine göre baz alınmıştır.

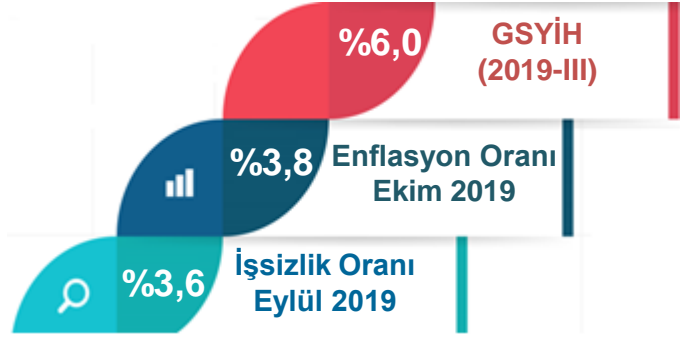

GELİŞMEKTE OLAN EKONOMİLER

ÇİN

Çin'de GSYİH üçüncü çeyrekte son 30 yılın en yavaş büyümesini kaydederek, yıllık bazda %6,0 arttı. Büyümenin yavaşlamasında, ABD-Çin ticaret savaşının ve yurt içindeki talep zayıflığının sanayi üretimi üzerinde negatif baskı oluşturması etkili oldu. Beklentilerin altında gerçekleşen büyüme verisi, ekonomik büyümenin 2018'in başından beri yavaşlamakta olduğunu bir kez daha teyit etmiş oldu.

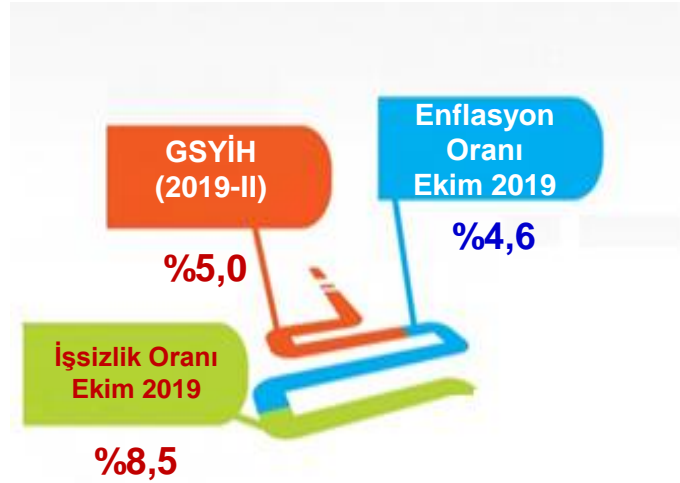

Ancak, ticaret savaşlarının sonlandırılmasına yönelik anlaşmada süreklilik sağlanması, büyümenin ibresinin tekrar yukarı yöne dönmesini sağlayabilir. Ticaret savaşlarının varlığına ve büyümedeki yavaşlamaya rağmen, Çin'e yönelik doğrudan yatırımlar ise artış kaydetti. Çin Ticaret Bakanlığı'nın verilerine göre, yılın ilk üç çeyreğinde, ülkeye yönelik doğrudan yatırımlar yıllık bazda %6,5 oranında artarak 683,1 milyar Yuan'a ulaştı.

HİNDİSTAN

Bölgesel ve küresel olumsuzlukların etkisiyle, Hindistan ekonomisinin büyümesine dair endişeler artarken, Maliye Bakanlığı endişelerin yersiz olduğunu ve ekonominin gücünü koruduğunu belirtti. Bakanlık, dünyada gelişmiş ekonomiler de dahil olmak üzere pek çok ülkenin yavaşlama riskiyle yüz yüze olmasına karşın, Hindistan'ın dünyanın en hızlı büyüyen ekonomisi olacağını savundu. Bu hızlı büyüme ile birlikte, 2025'e yönelik 5 trilyon Dolar'lık ekonomi olması hedefine de erişileceği ifade edildi.

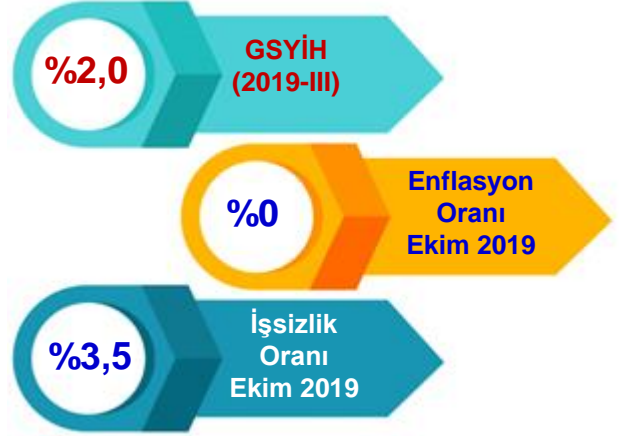
Hükümet kanadındaki olumlu atmosfere karşın, uluslararası kredi derecelendirme kuruluşu Moody's, Hindistan'ın kredi notunda aşağı yönlü revizyona gitti. Ülkenin not görünümü, büyümeye dair artan riskler gerekçe gösterilerek durağandan negatife indirildi. Kredi derecelendirme kuruluşu yaptığı değerlendirmede, 2017'de kredi notunun yükseltilmesinden beri uygulanan reformların etkisinin azaldığını ve reformlar olmadan ekonomide verimlilik ve istihdam yaratılmasının oldukça güç olduğunu belirtti.

GÜNEY KORE

Güney Kore'de ihracat Eylül ayında yıllık bazda %11,7 gibi ciddi bir azalış kaydetti. Özellikle ülkenin önemli üretim kalemlerinden biri olan yarı iletkenlerdeki %31,5 oranındaki azalış dikkat çekti. Azalıştaki temel etkenler, küresel ticaret savaşlarıyla birlikte, Japonya ile son zamanlarda gündeme gelen gerginlik oldu.

Verilerin olumsuz gidişatı sebebiyle ticaret savaşlarının ve diğer bölgesel ekonomik belirsizliklerin etkisini azaltmaya yönelik yeni çözümler geliştirmeye çabalanıyor. Japonya ile Dünya Ticaret Örgütü nezdinde bir araya gelen Güney Kore, iki ülke arasındaki gerginliklerin sonlandırılmasına yönelik ortak bir yol arıyor. Ancak, mevcut tabloda henüz somut bir çözüme ulaşılmadı.

Diğer taraftan çözüm arayışlarının bir parçası olarak Hükümet, özellikle yerli firmalarda yeni teknolojilerin desteklenmesine yönelik bir takım yeni düzenlemelere gidileceğini açıkladı. Söz konusu düzenlemeler, firmaların daha kolay borçlanabilmesini ve ihracatçılara dijital platform kurulması gibi yenilikleri kapsıyor

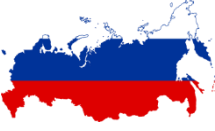
BREZİLYA

Brezilya Altyapı Bakanlığı, küresel faiz indirim eğiliminin Brezilya'nın altyapısının geliştirilmesi için çok önemli bir fırsat olduğunu belirtti. Bakanlık, söz konusu fırsatın olumlu yönde değerlendirilmesi ve akılcı yatırımlar için kullanılması gerektiğini bildirdi. Özellikle politik kutuplaşma, küresel belirsizlikler ve yaşanan nüfusun getirdiği yükü uğraşan ekonomi için, yeni altyapı yatırımlarının desteklenmesi büyük önem taşıyor.

Brezilya Merkez Bankası, ekonomiye dair değerlendirmelerde bulunarak, Brezilya'nın son deneyimlediği resesyondan yeterince ders çıkardığını ve bu kez büyümenin sürdürülebilir olacağını belirtti. Merkez Bankası'nın öngörülerine göre GSYİH 2019'da %0,9, 2020'de ise %1,8 artış kaydedecek.

RUSYA

Rusya ekonomisi, yılın üçüncü çeyreğinde yıllık bazda %1,7 büyüme kaydetti. İkinci çeyrekteki %0,9'luk artışın ardından, büyümenin ivme kazanmış olması, yıllık büyümenin beklentilerin üzerinde gerçekleşebileceğine ilişkin beklentileri artırdı. Büyüme özellikle, tarım ve sanayi sektörlerindeki güçlü görünümden kaynaklandı. Ancak, Hükümetin hedeflerinin gerçekleşmesi için, büyümenin daha çok ivme kazanması gerekiyor.

Rusya Devlet Başkanı Putin, küresel ekonomide büyümeyi tehdit edici pek çok riskin bulunmasına karşın, Rusya'da sürdürülen makro ekonomik politikaların başarılı olması sayesinde, ülkenin resesyona girmekten uzak olduğunu savundu. Ancak, Putin diğer taraftan, mevcut tablonun Rusya'nın ekonomik hedefleri için yeterli gelmediğini ve iş dünyasının tatmin olmadığını da sözlerine ekledi. Rusya'nın 2020'de özellikle yeni yatırım olanakları yaratma hedefine odaklanması bekleniyor.

%1,7

GSYİH
(2019-III)

%3,8

Enflasyon Oranı
Ekim 2019

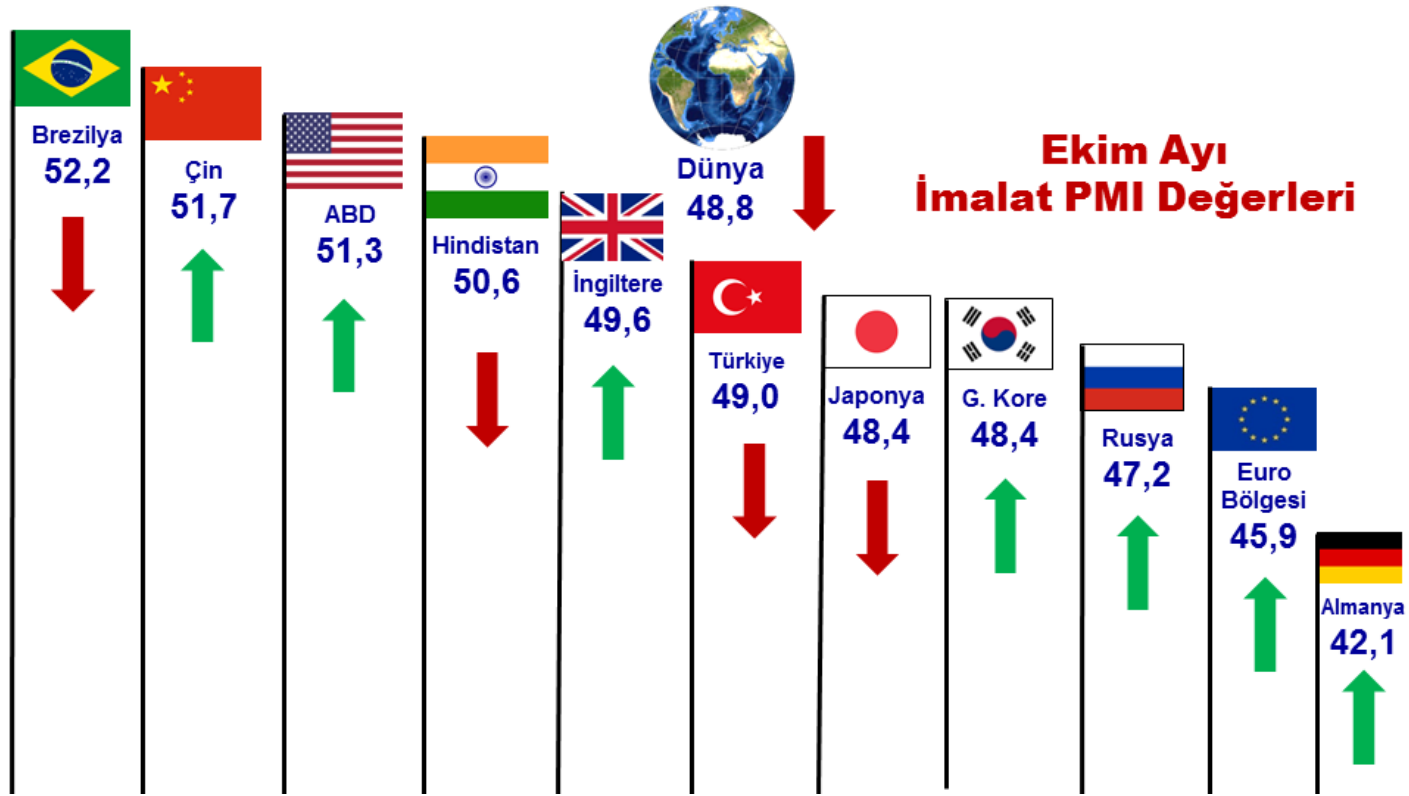
%4,6

İşsizlik Oranı
Ekim 2019

İMALAT PMI İNCELEMESİ

EKİM 2019

- İmalat PMI Endeksi'nde Ekim ayında pek çok ülkede toparlanma işaretleri görüldü. Brezilya önceki aya göre düşüş sergilese de liderliğini korumaya devam etti.
- Euro Bölgesi ve Almanya artış kaydetmekle birlikte en düşük değeri almayı sürdürdü.
- Türkiye, Eylül'de eşik değer olan 50,0'ye yükseldikten sonra Ekim'de 49,0 düzeyinde kalarak yeniden eşik değer altına indi.

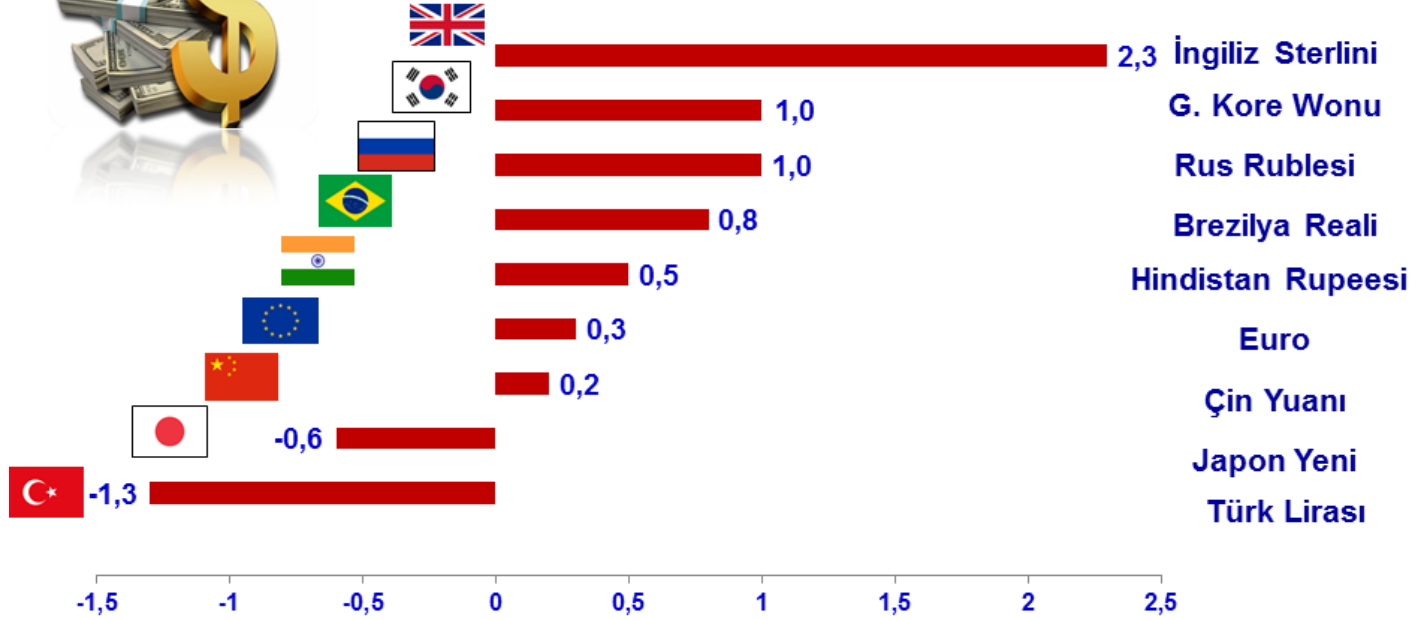

İmalat PMI (Purchasing Managers Index) : İmalat Sanayi Satın Alma Yöneticileri Endeksi
Kaynak: Markit

DÖVİZ KURU İNCELEMESİ

EKİM 2019

- Ekim ayında, Brexit'e yönelik yumuşamanın etkisiyle Sterlin'de değer artışı devam etti. Aynı zamanda, gelişmekte olan ülkelerin para birimlerinin yanında Euro'da da değer artışı gözlemlendi.
- Özellikle, politik belirsizliklerin etkisiyle Japon Yeni ve Türk Lirası'nda ise değer kayıpları baskın geldi.

*Bir önceki aya göre, ABD Dolar'ı karşısındaki % değişim oranlarıdır.

TEKNOLOJİ GÜNDEMİ

- Uçan insan teknolojileri gelişerek yaygınlaşıyor. İngiliz yatırımcı Richard Browning, kendi kurduğu Gravity Industries şirketine ait insanın uçmasını sağlayan özel giyilebilir jet ile yeni bir hız rekoru 137 km/s hıza ulaştı. Giyilebilir uçuş teknolojileri, uçan araçlardan önce gündelik insan hayatının bir parçası olabilir.
- Kısa bir süre önce 5G teknolojisini kullanmaya başlayan Çin, 6G teknolojisi için ilk adımı atarak, akademisyenler ve özel sektördeki uzmanlardan oluşan 37 kişilik bir ekip kurduğunu açıkladı. Çalışmalarına başlayan ekip, 6G'nin ülkede kullanıma gireceği tarih olarak 2030'u hedefliyor. 6G teknolojisinin, kullanıcılara 5G'den yaklaşık 100 kat daha hızlı internet sunması planlanıyor.
- Uzay teknolojileri konusunda da hızlı bir aşama kaydeden Çin, 2020 yılında Mars'a keşif aracı gönderecek. Söz konusu keşif öncesi, dünya yüzeyinde Mars'a iniş testleri gerçekleştiriliyor. Çok sayıda yabancı gözlemcinin davet edildiği son yapılan test kapsamında, keşif aracıyla havada süzülme, engellerden kaçınma ve hızını düşürerek alçalma gibi farklı senaryolar denendi. Çin'in gerçekleştirdiği deneyler, uzay aracı ve teknolojilerinde yeniliklerin gelmesini sağlayabilir.
- ABD'de insanların ne kadar sağlıklı olduklarını belirlemeye ve ne zaman öleceklerini tahmin etmeye yönelik yapay zeka teknolojileri kullanılmaya başlandı. Söz konusu teknoloji kapsamında yapay zeka; insanların genetik özellikleri, kan değerleri ve kalp akım ritmi gibi sonuçlarını analiz ederek, tahminen ne kadar sürede ölebileceklerini saptıyor. 500 bine yakın kişiyi analiz eden yapay zekanın, 1 yıldan kısa bir süre içerisinde ölecek hastaları yüksek bir oranda doğru tahmin ettiği açıklandı. Ancak, yeni teknoloji etik tartışmaları da beraberinde getirdi.
- Bilim dünyası, robotların sadece birer makine olmaksızın, insanlar gibi duygulara sahip olmalarını sağlayacak teorik bir yöntem geliştirdi. Böylece, çoğu kişi tarafından sadece bilim kurgu olarak nitelendirilen, duygulara sahip robotların varlığının gerçek olabileceği ortaya çıktı.
- Motorlu kara araçları, hız testinde yeni bir rekora imza attı. Bloodhound olarak adlandırılan süpersonik araç, Güney Afrika Cumhuriyeti'ndeki hız testini geçerek saatte 806 kilometre hızla dünya rekoru kırdı.
- Estonya'nın başkenti Tallinn'de sürücüsüz otonom otobüsler seferlerine resmi olarak başladı. Yakın gelecekte, sürücüsüz kara araçların hem bireysel düzeyde hem de toplu taşımada yaygınlaşması bekleniyor.

TÜRKİYE'DEKİ GÜNCEL EKONOMİK GELİŞMELER

ENFLASYON (EKİM 2019)

Enflasyon oranı; 2019 yılı Ekim ayında yıllık TÜFE'de %8,55, Yİ-ÜFE'de %1,70 oranında gerçekleşti. Bir önceki aya göre; TÜFE'de %2,00 oranında, Yİ-ÜFE'de %0,17 oranında artış yaşandı.

	TÜFE		Yİ-ÜFE		YD-ÜFE	
	2018	2019	2018	2019	2018	2019
Yıllık (%)	25,24	8,55	45,01	1,70	55,40	-2,88
Yıllık Ort. (%)	14,90	16,81	23,73	22,58	33,98	18,32
Aylık (%)	2,67	2,00	0,91	0,17	-7,45	1,17

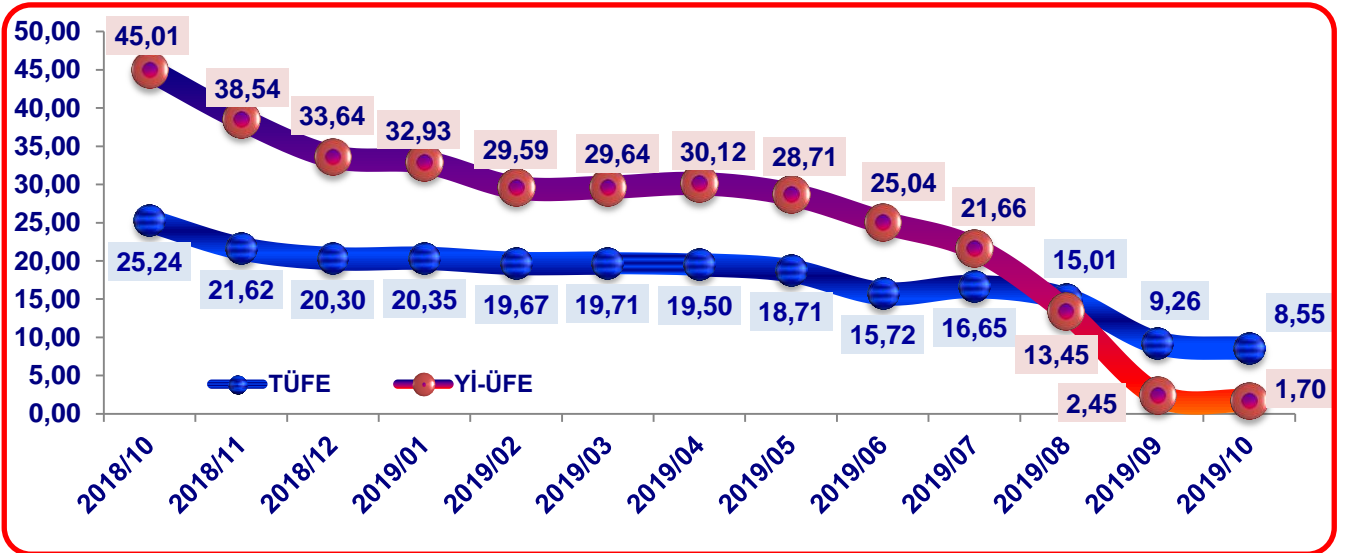
Kaynak: TÜİK

Yıllık en yüksek artış TÜFE'de %43,60 ile alkollü içecekler ve tütün grubunda gerçekleşti. Ayrıca, TÜFE'de bir önceki yılın aynı ayına göre; sağlık %14,24, eğitim %14,20, lokanta ve oteller %13,71 ve çeşitli mal ve hizmetler %13,43 ile en çok artışın olduğu diğer gruplar olarak dikkat çaktı.

İstatistiki bölgelere göre yapılan ayırmda; İzmir'de TÜFE, yıllık olarak %9,39 oranında, bir önceki aya göre %1,69 oranında arttı.

Yİ-ÜFE alt kalemleri bazında bir önceki aya göre; sanayinin dört sektöründen madencilik ve taşocakçılığı sektörü %1,32 oranında ve imalat sanayi sektörü %0,03, elektrik, gaz üretim ve dağıtım sektörü %1,35 oranında ve su temini sektörü %0,96 oranında arttı. 2019 yılı Ekim ayında, yıllık bazda imalat sanayi %1,26 oranında artarken, bu ayda genel artışın altında kaldı.

Yıllık Değişim Oranları (%)

Kasım 2019

SANAYİ ÜRETİM ENDEKSİ (EYLÜL 2019)

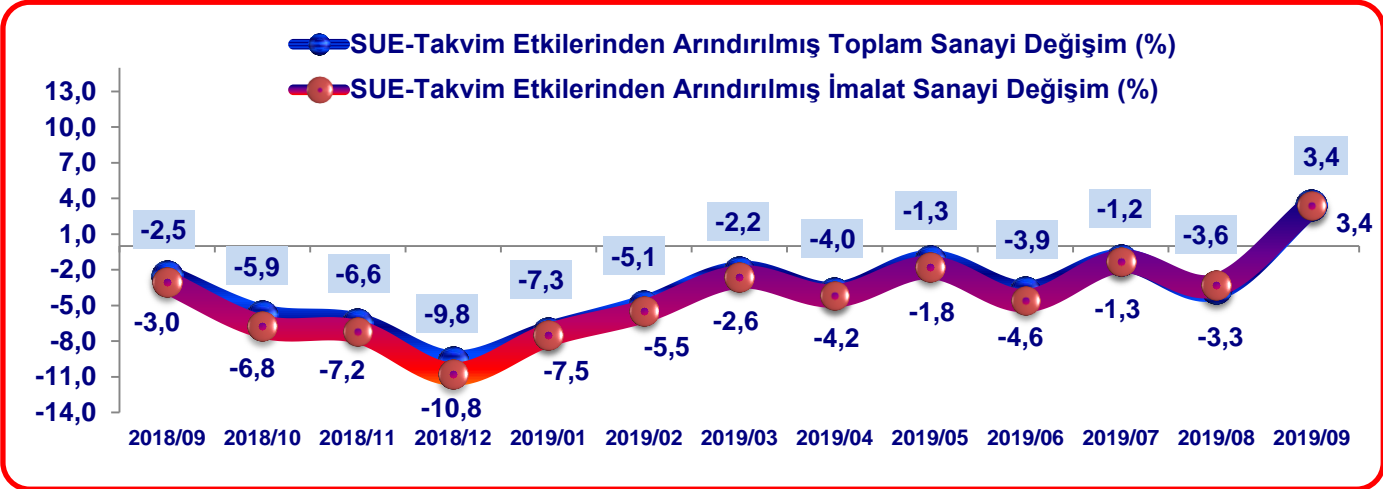
	Arındırılmamış		Takvim etkisinden Arındırılmış		Mevsim ve takvim etkisinden Arındırılmış	
	Endeks	Değişim Yıllık (%)	Endeks	Değişim Yıllık (%)	Endeks	Değişim Yıllık (%)
Toplam Sanayi	119,6	4,2	119,7	3,4	115,5	3,2
Madencilik ve taşocakçılığı	133,4	7,5	133,2	5,7	121,0	7,5
İmalat Sanayi	119,1	4,3	119,3	3,4	115,2	3,3
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklim Ürt. ve Dağıtım	116,3	0,3	115,3	0,4	116,5	-1,4

S

Sanayi üretiminde bir önceki yılın aynı ayına göre yıllık bazda, 2019 yılı Eylül ayında arındırılmamış endeks %4,2 oranında ve takvim etkisinden arındırılmış endeks %3,4 oranında arttı.

Takvim etkisinden arındırılmış verilerle sanayinin alt sektörlerine baktığımızda; 2019 yılı Eylül ayında bir önceki yılın aynı ayına göre, madencilik ve taşocakçılığı sektörü %5,7 oranında ve imalat sanayi sektörü %3,4 oranında ve elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtım sektörü %0,4 oranında arttı. Ana sanayi gruplarından 2019 yılı Eylül ayında mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış Sanayi Üretim Endeksi'nde, bir önceki aya göre en fazla artış; %12,5 ile yüksek teknolojlili ürünlerde gerçekleşti.

İmalat sanayinin alt sektörlerine baktığımızda; aynı dönemde en fazla artış ise, %15,4 ile diğer ulaşım araçlarının imalatında gerçekleşti. Bu artışı %10,9 ile kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması imalatı ve %10,3 ile deri ile ilgili ürünlerin imalatı izledi. En fazla azalış; %2,7 ile kimyasalların ve kimyasal ürünleri imalatında gerçekleşti. Ardından %0,3 ile içeceklerin imalatı geldi.

HANE HALKI İŞGÜCÜ VERİLERİ (Ağustos 2018-2019)

TOPLAM	
2018	2019

İşsizlik oranı; 15 ve üstü yaş grubunda; 2019 yılı Ağustos ayında geçen yılın aynı ayına göre 2,9 puan artışla %14,0 oranında gerçekleşirken, istihdam edilen kişi sayısı 789 bin azaldı. İşsiz sayısı 980 bin kişi arttı.

İşsizlik oranı; erkeklerde %12,3 ve kadınlarda %17,6 oranında kaydedildi. Tarım dışı işsizlik oranı %16,7, işsiz sayısı 4 milyon 650 bin kişi oldu. Genç nüfusta işsizlik oranı %27,4 seviyesine yükseldi.

15 yaş ve daha yukarı yaşta kişiler		
Nüfus (Bin kişi)	60.733	61.591
İşgücü (Bin kişi)	32.989	33.180
İstihdam (Bin kişi)	29.318	28.529
Tarım	5.697	5.603
Tarım dışı	23.621	22.926
İşsiz (Bin kişi)	3.670	4.650
İşgücüne dahil olmayanlar (Bin kişi)	27.745	28.411
İşgücüne katılma oranı (%)	54,3	53,9
İstihdam oranı (%)	48,3	46,3
İşsizlik oranı (%)	11,1	14,0
Tarım dışı işsizlik oranı (%)	13,2	16,7
15-64 yaş grubu		
İşgücüne katılma oranı (%)	59,8	59,5
İstihdam oranı (%)	53,0	51,0
İşsizlik oranı (%)	11,4	14,3
Tarım dışı işsizlik oranı (%)	13,3	16,8
Genç nüfusta (15-24 yaş) işsizlik oranı (%)	20,8	27,4
Ne eğitimde ne istihdamda olanların oranı (%)*	28,6	30,1

Kaynak: TÜİK- Mevsim etkilerinden arındırılmamış temel işgücü göstergeleri
*Çalışmayan, eğitim (örgün ve yaygın) görmeyen gençlerin, toplam genç nüfus içindeki oranıdır.

2019 yılı Ağustos ayında istihdam edilenlerin %19,6'sı tarım, %19,5'i sanayi, %5,5'i inşaat ve %55,4'ü hizmetler sektöründe gerçekleşti. Bir önceki yılın aynı ayına göre, en fazla istihdam kaybı inşaat sektöründe yaşanırken, tarım, sanayi ve hizmetler sektörleri de azalış gösterdi.

İSTİHDAMIN GELİŞİMİ (Bin kişi, 15+ yaş)

**AĞUSTOS
2019**

	SANAYİ		TARIM		İNŞAAT		HİZMETLER		TOPLAM
Erkek	4.234	3.062	1.520	10.711	19.527				
Kadın	1.317	2.542	55	5.088	9.002				
Toplam	5.551	5.603	1.575	15.800	28.529				

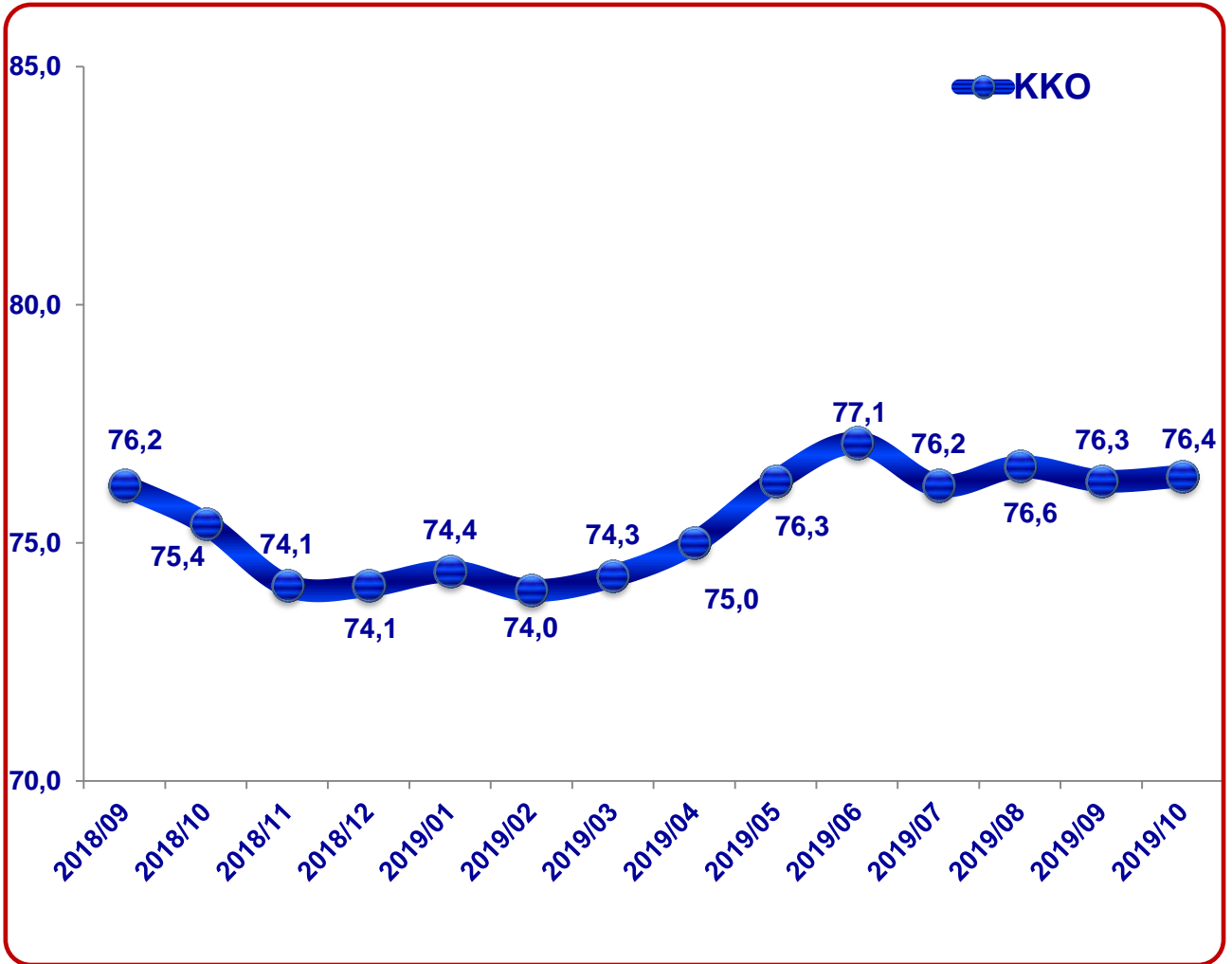
Kaynak: TÜİK

Kasım 2019

KAPASİTE KULLANIM ORANI (EKİM 2019)

Kapasite Kullanımı; 2019 yılı Ekim ayında bir önceki aya göre 0,1 puan ile sınırlı artarak %76,4 oranında gerçekleşti.

Giyim eşyalarının imalatı ve kağıt ve kağıt ürünleri imalatı %84,5 ile ilk sırada yer alırken; ikinci sırada %80 ile motorlu kara taşıtı, treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı, üçüncü sırada ise %78,6 ile bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imalatı ve tekstil ürünlerinin imalatı birlikte gelerek Ekim ayını en yüksek kapasiteyle kapatan sektörler oldu.

Kaynak: TCMB

ÖDEMELER DENGESİ (EYLÜL 2019)

	Eylül		Ocak-Eylül		12 Aylık Kümülatif 2019
	2018	2019	2018	2019	
CARİ İŞLEMLER HESABI	1.878	2.477	-29.240	3.687	5.895
SERMAYE HESABI	-1	-6	61	23	24
FİNANS HESABI	1.513	709	-11.433	5.552	9.122
Doğrudan Yatırımlar (net)	-975	-8	-5.808	-4.291	-7.893
Portföy Yatırımlar (net)	925	-144	3.636	-482	-1.003
Diğer Yatırımlar (net)	5.039	832	7.625	6.076	7.260
Rezerv Varlıklar (net)	-3.476	29	-16.886	4.249	10.758
Net Hata ve Noksan	-364	-1.762	17.746	1.842	3.203

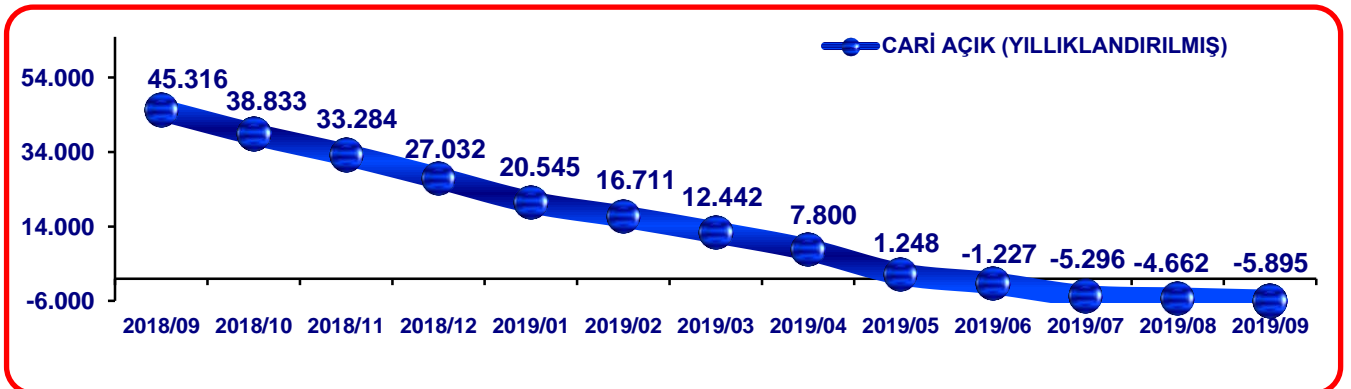
Cari işlemler açığı, 2019 yılı Eylül ayında piyasa beklentilerinin üzerinde 2,48 milyar Dolar gerçekleşti. Bu ayda seyahat gelirleri %21,7 oranında artarak 3,5 milyar Dolar olarak kaydedildi. Seyahat gelirlerindeki bu artış cari dengede önemli bir rol oynarken; dış ticaret açığındaki daralmanın sınırlı kalmasıyla birlikte cari denge üzerindeki etkisi azaldı. 12 aylık kümülatifte cari açığındaki fazla 2019 yılı Eylül ayında 5,9 milyar Dolar seviyesine ulaştı.

2019 yılı Eylül ayında doğrudan yatırımlardaki sermaye girişi 8 milyon Dolar ile sınırlı kaldı. 2019 yılı Ocak-Eylül döneminde ise, 4,3 milyar Dolar sermaye girişi oldu.

Portföy yatırımlarında 2019 yılı Eylül ayında 144 milyon Dolar, 2019 yılı Ocak-Eylül döneminde 482 milyon Dolar ile sınırlı sermaye girişleri yaşandı. Diğer yatırımlarda 2019 yılı Eylül ayında 832 milyon Dolar, 2019 yılı Ocak-Eylül döneminde 6,1 milyar Dolar sermaye çıkışı kaydedildi.

Rezerv varlıklar; 2019 yılı Eylül ayında 29 milyon Dolar ile sınırlı bir artış gösterirken, 2019 yılı Ocak-Eylül döneminde 4,2 milyar Dolar sermaye girişi yaşandı. Yine bu ayda net hata ve noksan kaleminde 1,76 milyar Dolar sermaye çıkışı gerçekleşirken; 2019 yılı Ocak-Eylül döneminde ise, 1,84 milyar Dolar artış kaydedildi.

Ekonomik faaliyetlerdeki canlanma ve turizm gelirlerindeki artış eğiliminin sürmesi ile Eylül ayında da dengelenmenin devam ettiği görülmektedir. Ancak önümüzdeki dönemde iyileşmenin daha sınırlı kalması beklenmektedir.

GÜVEN ENDEKSLERİ

Reel Kesim Güven Endeksi, 2019 yılı Ekim ayında bir önceki aya göre, %2,1 artarak 100,9 ile tekrar yükselişe geçti.

Tüketici Güven Endeksi, 2019 yılı Ekim ayında, bir önceki aya göre, %2,1 artarak 55,8 ile yönünü yukarı çevirdi.

Tüketici güven endeksi ve mevsim etkilerinden arındırılmış reel kesim (imalat sanayi), hizmet, perakende ticaret ve inşaat sektörleri güven endekslerinin alt endekslerinin ağırlıklandırılarak birleştirilmesi ile oluşturulan Ekonomi Güven Endeksi, 2019 yılı Ekim ayında, bir önceki aya göre, %4,5 oranında artışla 89,8 seviyesine ulaştı.

	REEL KESİM	TÜKETİCİ	EKONOMİ
	GÜVEN ENDEKSİ	GÜVEN ENDEKSİ	GÜVEN ENDEKSİ
2018			
Ekim	87,6	57,6	75,2
Kasım	92,8	60,0	80,6
Aralık	91,5	58,7	81,9
2018 Yıllık	101,4	67,0	91,7
2019			
Ocak	93,0	58,2	78,5
Şubat	97,2	57,8	79,4
Mart	102,1	59,4	81,9
Nisan	105,5	63,5	84,7
Mayıs	98,9	55,3	77,5
Haziran	102,5	57,6	83,4
Temmuz	98,3	56,5	80,7
Ağustos	102,5	58,3	87,1
Eylül	98,8	55,8	86,0
Ekim	100,9	57,0	89,8

BÜTÇE GERÇEKLEŞMELERİ

Bütçe; 2018 yılı Ocak-Ekim döneminde 62,1 milyar TL, 2019 yılı Ocak-Ekim döneminde 100,7 milyar TL açık verdi. Aynı dönemde bütçe gelirleri %18,1 oranında artarak 719,2 milyar TL, bütçe giderleri ise %22,2 oranında artarak 819,9 milyar TL olarak kaydedildi.

2019 yılı Ocak-Ekim döneminde vergi gelirleri; bir önceki yılın aynı ayına göre %6,3 oranında artarak 539,9 milyar TL seviyesine ulaştı. Faiz hariç giderler %20,6 oranında artarak 731,6 milyar TL olarak gerçekleşti. 2018 yılı Ocak-Ekim döneminde 2,5 milyar TL faiz dışı fazla verilmişken, bu yılın aynı döneminde 12,4 milyar TL faiz dışı açık verildi.

	Ocak-Ekim (Milyon TL)		Değişim Oranı (%)
	2018	2019	
Bütçe Giderleri	671.070	819.905	22,2
Faiz Hariç Giderler	606.425	731.593	20,6
Faiz Giderleri	64.645	88.312	36,6
Bütçe Gelirleri	608.960	719.190	18,1
Vergi Gelirleri	507.855	539.879	6,3
Bütçe Dengesi	-62.110	-100.714	-62,2
Faiz Dışı Denge	2.535	-12.403	-589,3

Kaynak: TCMB

Kasım 2019

DIŞ TİCARET VERİLERİ (OCAK-EYLÜL 2019)

Diş ticaret açığı; 2019 yılı Eylül ayında 2018 yılının aynı ayına göre %6,6 artarak 2,1 milyar Dolar yükseldi. İhracat geçen yılın aynı ayına göre, %0,3 oranında artarak 14,4 milyar Dolar, ithalat da %1 oranında artarak 16,5 milyar Dolar seviyesinde gerçekleşti.

2018 yılı Eylül ayında %50,7 olan Avrupa Birliği'nin (AB) ihracattaki payı, 2019 yılı Eylül ayında %49,1'e yükseldi. 2019 yılı Eylül ayında AB'ye yapılan ihracat %3 oranında azalarak 7,1 milyar Dolar, ithalat da %1,8 oranında artarak 5,5 milyar Dolar kaydedildi.

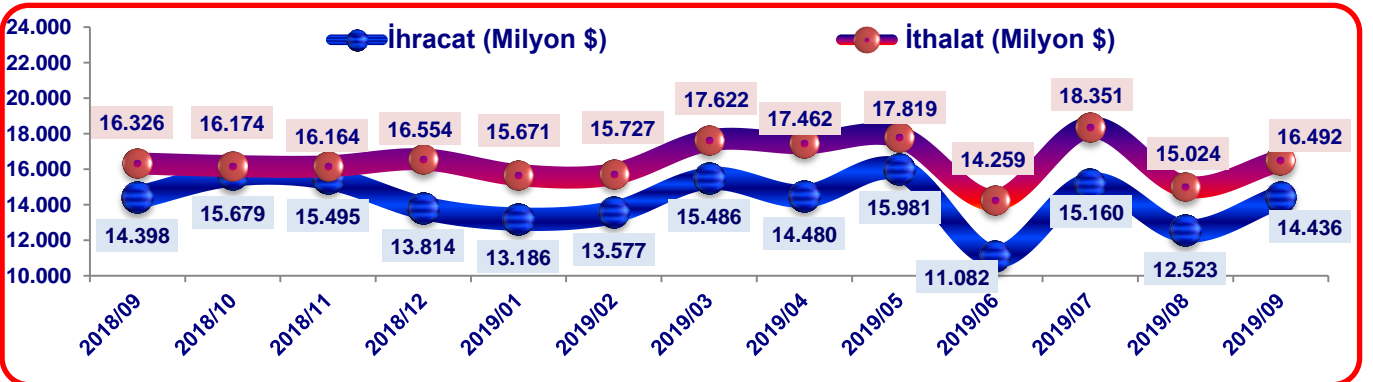
	İhracat (FOB)		İthalat (CIF)		Ara Malları İthalatı		Dış Ticaret Dengesi		İhracatın İthalatı Karşılama Oranı (%)
	Değer	Değişim (%)	Değer	Değişim (%)	Değer	Değişim (%)	Değer	Değişim (%)	
Oca.-Eyl. 2018	122.942	6,9	174.155	3,1	132.834	6,3	-51.213	-4,9	70,6
Oca.-Eyl. 2019	125.765	2,3	148.428	-14,8	116.370	-12,4	-22.664	-55,7	84,7
Eylül 2018	14.398	21,9	16.327	-18,3	12.852	13,4	-1.929	76,4	88,2
Eylül 2019	14.436	0,3	16.492	1,0	12.833	-0,1	-2.056	6,6	87,5

Kaynak: TÜİK

2019 yılı Eylül ayında fasıllar düzeyinde en büyük ihracat kalemi, "motorlu kara taşıtları, traktörler, bisikletler, motosikletler ve diğer kara taşıtları, bunların aksam, parça, aksesuarı" (2.149 milyon \$) olurken; bu faslı "kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları" (1.408 milyon \$); "demir ve çelik" (806 milyon \$); "örme giyim eşyası ve aksesuarı" (789 milyon \$) ve "elektrikli makine ve cihazlar, ses kaydetme-verme televizyon görüntü-ses kaydetme-verme cihazları, aksam-parça-aksesuarları" (769 milyon \$) izledi.

"Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve bunların damıtılmasından elde edilen ürünler, bitümenli maddeler, mineral mumlar" (3.262 milyon); "kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları" (1.663 milyon \$); "demir ve çelik" (1.290 milyon \$); "elektrikli makine ve cihazlar, ses kaydetme-verme, televizyon görüntü-ses kaydetme-verme cihazları, aksam-parça-aksesuarı" (1.265 milyon \$) ve "kıymetli veya yarı kıymetli taşlar, kıymetli metaller, inciler, taklit mücevherci eşyası, metal paralar" (1.103 milyon \$) ile en yüksek ithalat yapılan fasıllar oldu.

2019 yılı Eylül ayında İzmir'in ihracatı 2018 yılı Eylül ayına göre, %1,5 oranında artarak 886 milyon Dolar, ithalatı da %7,4 oranında azalarak 601 milyon Dolar olarak gerçekleşti. 2019 yılı Eylül ayında Ege Bölgesi'nin ihracatı 2018 yılı Eylül ayına göre, %1,4 oranında artarak 1,52 milyar Dolar, ithalatı da %4,6 oranında azalarak 1,01 milyar Dolar olarak gerçekleşti.

TEMEL EKONOMİK GÖSTERGELER TABLOSU: TÜRKİYE

BÜYÜME	2015	2016	2017	2018	2019/I	2019/II
GSYH (Cari Fiyatlarla) (Milyon TL)	2.338.647	2.608.526	3.106.537	3.724.388	921.063	1.024.226
GSYH (Cari Fiyatlarla) (Milyon \$)	861.467	862.744	851.046	789.043	171.549	174.579
Büyüme Oranı (Zincirlenmiş Hacim End. göre) (%)	6,1	3,2	7,4	2,8	-2,4	-1,5
İmalat Sanayi (Zincirlenmiş Hacim End.) (%)	5,9	3,8	9,1	1,1	-4,2	-3,3
İŞGÜCÜ VE İSTİHDAM	2014	2015	2016	2017	2018	Ağu.19
İstihdam Edilen Kişi Sayısı (Bin Kişi)	25.933	26.621	27.205	28.189	28.738	28.529
İstihdam Oranı (%)	45,5	46,0	46,3	47,1	47,4	46,3
İşsiz Sayısı (Bin Kişi)	2.853	3.057	3.330	3.454	3.537	4.650
İşsizlik Oranı (%)	9,9	10,3	10,9	10,9	11,0	14,0
Tarım Dışı İşsizlik Oranı (%)	12,0	12,4	13,0	13,0	12,9	16,7
ENFLASYON (%)	2014	2015	2016	2017	2018	Eki.19
Yİ-ÜFE (yıllık)	6,36	5,71	9,94	15,47	33,64	1,70
YD-ÜFE (yıllık)	2,63	10,9	17,73	19,75	33,45	-2,88
TÜFE (yıllık)	8,17	8,81	8,53	11,92	20,30	8,55
DIŞ TİCARET (Milyon \$)	2014	2015	2016	2017	2018	Oca.-Eyl.19
İhracat	157.610	143.889	142.544	157.020	168.023	125.765
İthalat	242.177	207.234	198.617	233.800	223.039	148.428
Dış Ticaret Dengesi	-84.567	-63.395	-56.073	-76.780	-55.016	-22.664
Cari İşlemler Dengesi	-43.597	-32.118	-32.615	-47.100	-27.813	3.687
TEŞVİKLI YATIRIMLAR	2014	2015	2016	2017	2018	Oca.-Eyl. 19
Teşvikli Yatırımlar (Milyon TL)	69.292	100.870	183.650	164.698	164.698	88.304
Teşvikli Yatırımlar (Belge Adedi)	3.756	4.409	5.040	7.392	5.895	3.666
KURULAN-KAPANAN ŞİRKETLER (Adet)	2014	2015	2016	2017	2018	Oca.-Eyl.19
Kurulan Şirket Sayıları	126.635	114.691	106.447	118.021	121.460	77.926
Kapanan Şirket Sayıları	39.051	32.762	31.928	32.706	32.569	23.729
ULUSLARARASI DOĞRUDAN YABANCI SERMAYELİ YATIRIMLAR	2015	2016	2017	2018	Ağu.19	Oca.-Ağu. 19
Şirket Sayısı (Adet)	5.556	5.568	6.374	9.336	-	-
Yatırım Tutarı (Milyon \$)	12.093	7.525	7.401	6.698	666	4.282
DÖVİZ POZİSYON AÇIĞI (Milyar \$)	2014	2015	2016	2017	2018	Ağu.19
Reel Kesimin Döviz Pozisyon Açığı	-179,2	-189,7	-205,8	-212,1	-201,4	-183,2
BORÇLANMA (Milyar \$)	2014	2015	2016	2017	2018	2019/II
Dış Borç Stoku	405,3	399,7	408,7	454,3	444,9	446,9
Kamu	121,3	116,6	123,3	136,4	140,6	146,1
Özel	281,6	281,7	284,6	317,2	298,4	294,3
KREDİLER (Milyar \$)	2016	2017	2018	2019/I	2019/II	Eyl.19
Özel Sektörün Yurtdışından Sağladığı Kredi Borcu	218,1	239,7	225,5	221,3	214,3	207,2
SANAYİ ÜRETİM ENDEKSİ (Yıllık Ortalama % Değ.) Takv. Etk. Arındırılmış	2014	2015	2016	2017	2018	Eyl.19
Toplam Sanayi	5,7	5,8	3,4	8,9	1,8	3,4
İmalat Sanayi	6,3	6,2	3,4	9,0	1,5	3,4
KAPASİTE KULLANIMI (%)	2014	2015	2016	2017	2018	Eki.19
Kapasite Kullanım Oranı	75,0	76,8	77,4	78,5	76,8	76,4
GÜVEN ENDEKSLERİ	2014	2015	2016	2017	2018	Eki.19
Reel Kesim Güven Endeksi	104,6	103,5	105,2	104,9	101,4	100,9
Tüketici Güven Endeksi	72,5	66,7	69,3	68,6	67,0	57,0
Ekonomi Güven Endeksi	100,8	98,4	96,8	100,2	91,7	89,8
SANAYİ CİRO ENDEKSİ	2014	2015	2016	2017	2018	Eyl.19
Sanayi Ciro Endeksi (Yıllık Ortalama Takv. Etk. Arındırılmış)	90,0	100,0	109,0	141,1	184,2	220,0
Elektrik Enerjisi	2014	2015	2016	2017	2018	Oca.-Ağu.19
Elektrik Enerjisi Üretimi (Bin) (Mwh)	251.962	261.783	292.575	272.564	295.668	196.457
Elektrik Enerjisi Tüketimi (Bin) (Mwh)	257.220	265.724	212.329	225.714	233.610	152.356
MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇESİ (Milyon TL)	2014	2015	2016	2017	2018	Oca.-Eki.19
Bütçe Dengesi	-23.370	-23.525	-29.258	-47.373	-72.615	-100.714
PROTESTOLU SENET	2014	2015	2016	2017	2018	Oca.-Eyl.19
Protesto Edilen Senet Sayısı (Bin Adet)	1.004	1.000	1.017	940	938	716
Protesto Edilen Senet Tutarı (Milyon TL)	8.221	10.081	12.288	12.686	18.737	15.841
KARŞILIKSIZ ÇEK (Bin Adet)	2014	2015	2016	2017	2018	Oca.-Eyl.19
Karşılıksız işlemi yapılan Çek Adedi	674	776	778	435	589	457
Karşılıksız işlemi yapıldıktan sonra ödenen Çek Adedi	240	232	239	134	132	98
BORSA VE DÖVİZ	2014	2015	2016	2017	2018	Eki.19
BIST 100 Endeksi	76.306	79.901	77.587	100.439	101.782	98.469
Dolar/TL	2,19	2,72	3,02	3,65	4,81	5,70

Kaynak: TÜİK, TCMB, RİSK MERKEZİ, BUMKO, T.C. TİCARET BAKANLIĞI, T.C. SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI, BORSA İSTANBUL, TOBB, TEİAŞ-EPDK

TEMEL EKONOMİK GÖSTERGELER TABLOSU: İZMİR

NÜFUS-GÖÇ	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Nüfus (Bin)	3.624	3.662	4.061	4.113	4.168	4.223	4.279	4.320	-
Nüfusun TR Nüfusu İçindeki Payı (%)	4,8	4,8	5,3	5,3	5,3	5,3	5,3	5,3	-
Nüfus Artış Hızı (%)	4,1	10,1	13,8	12,7	13,4	13,1	13,2	9,5	-
TR Nüfus Artış Hızı (%)	13,5	12,0	13,7	13,3	13,4	13,5	12,4	14,7	-
Net Göç Hızı (%)	2,26	2,46	3,45	5,6	5,0	5,6	5,8	3,0	-
ISO 500 BÜYÜK İÇİNDEKİ ÜYE SAYISI	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
	55	58	59	59	61	59	62	59	-
İŞGÜCÜ VE İSTİHDAM	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
İstihdam Edilen Kişi Sayısı (Bin Kişi)	1.410	1.424	1.514	1.504	1.483	1.566	1.611	1.663	-
Sanayi İstihdamının Payı (%)	30,7	31,6	31,8	31,7	32,0	33,0	31,1	32,4	-
Kadın İstihdamı (Bin Kişi)	422	432	490	466	470	513	524	540	-
Kadın İstihdamının Oranı (%)	29,9	30,3	32,4	31,0	28,3	30,7	32,5	32,5	-
İşsiz Sayısı (Bin Kişi)	243	247	276	243	262	254	263	265	-
İşsizlik Oranı (%)	14,7	14,8	15,4	13,9	15,0	14,0	14,0	13,8	-
Tarım Dışı İşsizlik Oranı (%)	16,2	15,9	17,0	15,0	16,1	15,2	15,1	14,6	-
ENFLASYON (%)	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019/10
TÜFE (yıllık)	10,15	6,03	7,94	8,54	9,83	8,93	13,1	20,4	9,4
DIŞ TİCARET (Milyon \$)	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019/9
İhracat	8.072	8.659	9.484	9.624	8.308	8.370	9.256	10.238	7.527
İthalat	10.621	10.577	10.367	9.950	8.846	8.809	9.849	9.118	5.668
Diş Ticaret Dengesi	-2.550	-1.918	-883	-326	-538	-439	-593	1.120	1.859
İhracatçı Firma Sayısı (Adet)	4.107	4.269	4.438	4.226	4.529	4.600	4.875	5.092	-
İhracatın TR İhracatı İçindeki Payı (%)	6,0	5,7	6,1	6,1	5,8	5,9	5,9	6,1	5,9
KAPASİTE KULLANIMI (%)	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018/IV	2019/III
Kapasite Kullanım Oranı	70	63	60	55	64	63	67	61	61
PROTESTOLU SENETLER	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019/9
Protesto Edilen Senet Sayısı (Adet)	31.131	38.952	43.347	43.406	44.232	47.497	45.646	46.690	38.883
Protesto Edilen Senetlerin TR İçindeki Payı (%)	3,4	3,6	4,0	4,3	4,4	4,7	4,9	5,0	5,4
Protesto Edilen Senet Tutarı (Milyon TL)	245	367	463	510	571	775	740	985	860
TEŞVİKLİ YATIRIMLAR	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019/9
Belge Adedi	188	209	215	186	208	230	431	326	170
Yatırım (Milyon TL)	2.443	9.042	1.655	4.016	3.145	1.810	7.569	13.120	3.431
Teşvikli Sabit Yatırımların TR İçindeki Payı (%)	4,55	15,66	1,76	6,5	3,1	1,9	4,3	8,3	3,9
Bölgesel Yatırımların TR İçindeki Payı (%)	3,2	2,8	2,2	5,2	4,9	1,9	10,0	5,9	4,0
ENERJİ TÜKETİMİ	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019/7
Doğalgaz Tük. (Milyon stdm ³)	2.736	2.704	2.739	2.327	3.214	4.299	4.508	4.336	2.635
MALİ / FİNANS	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019/10
Bütçe Gelir/Gider	4,05	4,34	4,36	4,20	4,28	4,2	4,5	4,6	6,6
Vergi Gelirlerinin TR İçindeki Payı (%)	10,86	11,77	11,14	10,54	11,1	11,4	11,8	12,0	12,8
Mevduatın Krediyeye Dönüşüm Oranı (%)*	102,5	110,2	123,9	122,2	120,6	111,5	121,4	110,5	105,4
Toplam Mevduatların TR İçindeki Oranı (%)*	5,8	5,7	5,5	5,2	5,6	5,7	5,7	5,8	5,7
Toplam Kredilerin TR İçindeki Oranı (%)*	6,1	5,9	6,0	5,2	5,2	4,9	5,2	5,0	5,1
KAMU YATIRIM TAHSİS PAYI (%)	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
	1,67	1,59	2,29	2,62	2,63	2,30	2,9	1,9	-
KURULAN-KAPANAN ŞİRKETLER	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019/9
Kurulan Şirket Sayısı	3.277	2.112	2.928	3.414	4.027	3.962	4.627	4.977	3.523
Kurulan Şirketlerin TR İçindeki Payı (%)	6,1	5,7	6,0	5,9	6,0	6,2	6,3	5,8	5,9
Kapanan Şirket Sayısı	943	1.094	1.095	991	740	644	832	799	549
Kapanan Şirketlerin TR İçindeki Payı (%)	7,2	7,7	7,0	7,1	6,1	5,8	6,2	6,4	6,3
YABANCI SERMAYELİ FİRMALAR	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018/11	2019/1
Yabancı Sermayeli Firma Sayısı	1.682	1.800	1.944	2.100	2.239	2.422	2.568	2.646	-
Yabancı Serm. Firmaların TR İçindeki Payı (%)	5,7	5,5	5,3	5,1	4,8	4,6	4,4	4,0	-
MARKA-PATENT SAYISI	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019/9
Marka Tescil Sayısı (Adet)**	2.146	3.234	4.096	4.366	4.323	5.928	5.398	5.460	5.089
Marka Tescil Sayısının TR İçindeki Payı (%)	6,0	6,2	6,0	6,0	6,2	7,1	6,9	6,7	6,3
Patent Tescil Sayısı (Adet)**	31	42	59	55	86	96	77	135	235
Patent Tescil Sayısının TR İçindeki Payı (%)	3,7	4,1	4,7	4,2	5,0	5,4	3,9	4,8	5,5
TURİZM	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019/9
Yabancı Turist Sayısı (Bin Kişi)	1.370	1.368	1.407	1.294	1.201	672	762	946	1.033
Yabancı Turist Sayısının TR İçindeki Payı (%)	4,4	4,4	4,2	3,6	3,3	2,5	2,4	2,4	2,8
TARIMSAL ÜRETİM	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Bitkisel Üretim Değeri (Milyon TL)	3.648	4.100	3.652	5.024	5.940	7.508	7.598	8.103	-
Bitkisel Üretimin TR İçindeki Payı (%)	4,1	4,7	3,9	5,1	5,0	6,4	5,7	5,1	-
İŞ KAZALARI	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019/10
İş Kazasında Olanların TR İçindeki Payı (%)	7,5	5,6	6,0	2,6	5,1	3,7	4,7	3,4	4,5
MOTORLU KARA TAŞITLARI	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019/9
Motorlu Kara Taşıtlarının TR İçindeki Payı (%)	6,3	6,2	6,1	6,1	6,0	6,0	6,0	6,1	6,1

Kaynak: TÜİK, TCMB, RİSK MERKEZİ, BUMKO, T.C. EKONOMİ BAKANLIĞI, TOBB, TPMK, T.C. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI, ISO

*Çeyreklik açıklanmakta olup, III. Çeyrek verileridir. ** Aylık veriler, başvuru verileridir.

ÜLKE İNCELEMELERİ 47

ZİMBABVE CUMHURİYETİ

Ekonomik Yapı

Zimbabwe, 1980'de İngiltere'den bağımsızlığını kazanmış, uzun yıllarını siyasi çalkantı içerisinde geçirdikten sonra **2000'li yıllarda ekonomik ve mali gücünü artırmaya** odaklanmıştır.

Tarım sektörü, diğer sektörlerin gerisinde kalsa da ekonomik hasılanın önemli bir kesimini karşılamaktadır. **Verimli topraklara sahip olması Zimbabwe'yi Afrika'nın en önemli tahıl ambarlarından biri** haline getirmiştir. İmalat sanayi hammadde ihtiyacının %60'lık kısmının tarıma dayanması ve **ihracatın yarısının tarıma dayalı ürünlerden oluşması**, sektörü önemli kılan hususlardır. **Dünyanın önde gelen tütün üreticilerinden olan Zimbabwe'de**; buğday, mısır, çay, şeker, pamuk, kahve, fasulye, yer fıstığı, soya fasulyesi, vb. avantajlı ürünler arasındadır.

Ekonomik reform döneminde, **sanayi sektörünün geliştirilmesi için önemli adımlar atılmış** ve düşük bir hızla da olsa istikrarlı bir şekilde gelişim kaydetmiştir. Sanayide başı çeken sektörler; tarım ve madencilğe dayalı ürünler ile kimya, gübre, tekstil, çimento ve çelik ürünleridir. İstikrarlı gelişimine rağmen, kapasite kullanım oranının %60'ın altında kalması, **bu alanda hala ciddi bir atıl potansiyelin olduğunu** göstermektedir. Ülkeye yeni yatırımlar kazandırılmasıyla birlikte **yakın gelecekte sanayi sektörünün gelişim kaydedeceği** beklenmektedir.

Madencilik sektörü, **Zimbabwe'deki zengin yer altı kaynakları** sebebiyle önemli bir konumdadır. Ülkedeki **40'tan fazla çeşitteki maden varlığı** ve bunların çoğunun çıkarılarak işlenmesi, sektörün ekonomiye katkı sağlayan en önemli özelliğidir. Sektörde başı çeken yeraltı kaynakları; altın, elmas, gümüş, kömür, platin, asbest, krom bakır, çinko, vb. şeklindedir. **Zimbabwe'nin dünyanın en verimli altın madenlerine ve dünyanın ikinci büyük platinyum rezervine sahip ülkesi olması**, özellikle dikkat çekicidir.

Hizmetler sektöründe, turizm başı çekmektedir. **Ülkedeki doğal güzelliklerin yanı sıra, güvenlik standartlarının yüksek olması**, Afrika'daki en önemli turizm destinasyonlarından biri olmasını sağlamıştır. Ülkeyi her yıl, özellikle Avrupalıların başını çektiği 3 milyon kişi ziyaret ederken, son dönemlerde dünyanın diğer yerlerinden turist çekilmesi için de çalışmalar sürdürülmektedir.

Ülkede dış ticaret kısıtlı bir büyüklüğe sahiptir ve özellikle makine ve ulaşım araçları, kimya, petrol-petrol ürünleri ve elektrik gibi temel sanayi ürünleri ithalat yoluyla karşılanmaktadır. **Maden yataklarının ve bazı tarım ürünlerinin zenginliği, ülkenin ihracat modelini de** şekillendirmiştir. Tütün, şeker, pamuk, altın, platin, gümüş, bakır, nikel gibi ürünler ihracatta başı çekmektedir.

Yabancı yatırımların geliştirilmesi, son yıllarda ülkenin **en önemli hedeflerinden** biridir. 2000'li yıllarda yatırım ortamının iyileştirilmesine yönelik çeşitli yasal düzenlemeler hayata geçirilmiş ve **yabancı yatırımcılara yönelik ayrıntılı bir bilgilendirme rehberi** hazırlanmıştır. **Zengin maden yatakları, bereketli tarımsal arazileri ve turizm açısından bir cazibe merkezi olması**, yatırımları cazip kılan detaylardır. İmalat sanayi, tarım, madencilik ve altyapı, en çok yatırıma ihtiyaç duyulan sektörler olarak belirlenmiştir.

Türkiye-Zimbabve İlişkileri

Zimbabve'deki iç siyasi gelişmeler ve coğrafi uzaklık gibi etkenler sebebiyle, **ikili ilişkiler 2000'li yıllara kadar kısıtlı bir seyir** izlemiştir. Ancak, **2000'li yıllarla birlikte artan siyasi girişimler ve özellikle 2011'de Zimbabve-Harare'de Türkiye'nin Büyükelçiliği'nin açılması**, ilişkilere dikkat çekici bir şekilde ivme kazandırmıştır.

İlişkilerin gelişmesi doğrultusunda, dış ticarete de ivme kaydedilmiştir. Ancak, karşılıklı ticaretin geliştirilmesinde hala önemli bir atıl potansiyel söz konusudur. Türkiye'nin Zimbabve'ye ihracatında; maden makinaları, elektrikli makina ve cihazlar, mekanik cihazlar, plastikler ve mamulleri tekstil ürünleri başı çekerken, Türkiye'nin Zimbabve'den ithalatında ise tütün, kıymetli veya yarı kıymetli taşlar, maden ürünleri ve mineral maddeler başı çekmektedir.

2018'de imzalanan "Türkiye-Zimbabve Ticari ve Ekonomik İşbirliği Anlaşması" kapsamında yakın gelecekte ticari ilişkilerin ve yatırımların güçleneceği öngörülmektedir.

Zimbabve Hükümeti tarafından yayınlanan, **"Zimbabve'de Yatırım Rehberi ve Fırsatları"** başlıklı bildiri, ülkeye yönelik gerçekleştirilecek **yatırımlarda temel kaynaktır**. Söz konusu rehberde yatırımda temel sektörler; tarım, madencilik, altyapı, imalat sanayi, turizm, sağlık hizmetleri ve bilişim olarak belirlenmiştir. Destekler açısından ise vergi avantajları gibi mali destekler ön plandadır. Yatırımlarla ilgili her türlü bilgiye, **Zimbabve Yatırım Kurumu'ndan** erişilebilmektedir. (<https://www.investzim.com/>)

ZİMBABVE ÜLKE PROFİLİ (2018)

Nüfus (Milyon Kişi)	14,5
Nüfus Artış Hızı (%)	1,4
GSYİH (Milyar Dolar)	31,0
GSYİH (%)	6,2
Kişi Başı GSYİH (Dolar)	2.147
Enflasyon Oranı (%)	42,0
İşsizlik Oranı (%)	4,9
İhracat (Milyar Dolar)-2018	4,1
İhracatta ilk 5 Ülke-2018	G. Afrika, BAE, Mozambik, Zambiya, Belçika
Temel İhracat Ürünleri-2018	Madencilik ürünleri, Tütün, Demir-çelik, Pamuk, Şeker
İthalat (Milyar Dolar)-2018	6,3
İthalatta ilk 5 Ülke-2018	G. Afrika, Singapur, Çin, İngiltere, Japonya
Temel İthalat Ürünleri-2018	Mineral yakıtlar, Taşıtlar, Hububat, Plastik, Elektrikli makinalar
Cari Denge (%; GSYİH)	-4,9
İmalat Sanayi (%; GSYİH)	8,0
Tarım (%; GSYİH)	8,3
Sanayi (%; GSYİH)	21,4
Hizmetler (%; GSYİH)	60,6

Kaynak: IMF, Dünya Bankası

ZİMBABVE KÜRESEL DIŞ TİCARET PROFİLİ (2018)

İHRACAT ÜRÜNLERİ	(Milyon \$)	İTHALAT ÜRÜNLERİ	(Milyon \$)
Kıymetli, yarı kıymetli taşlar ve metaller	1.347	Mineral yakıtlar ve yağlar	94,1
Tütün ve tütün yerine geçen işlenmiş maddeler	893	Motorlu kara taşıtları	66,5
Nikel ve nikelden eşya	525	Nükleer reaktörler, kazanlar, makinalar	62,6
Metal cevherleri, cüruf ve kül	32,3	Gübreler	29,6
Demir ve çelik	28,5	Hububat	25,4
Pamuk	26,3	Plastikler ve mamulleri	16,6
Tuz; kükürt; topraklar ve taşlar	26,1	Elektrikli makina ve cihazlar	16,1
Şeker ve şeker mamulleri	21,2	Eczacılık ürünleri	14,6
Mineral yakıtlar ve yağlar	13,9	Muhtelif kimyasal maddeler	10,9
Ham postlar, deriler	11,8	Hayvansal ve bitkisel katı ve sıvı yağlar	8,9

Kaynak: Trademap (İlk 10 ürünü yansıtmaktadır.)

TÜRKİYE – ZİMBABVE TİCARET PROFİLİ (2018)

Fasıl Adı	Türkiye'nin Zimbabve'ye İhracatı (Milyon \$)	Fasıl Adı	Türkiye'nin Zimbabve'den İthalatı (Milyon \$)
Özel amaçlı makineler	720	Bitkisel ürünler; bostan, meyve ve sebze	834
Ana kimyasal maddeler	665	Atık ve hurdalar	737
Plastik ürünleri	338	Başka yerde sınıflandırılmamış madencilik ve taş ocakçılığı	287
Giyim eşyası (kürk hariç)	317	Dabaklanmış deri, bavul, el çantası ve saraciye	216
Genel amaçlı makinalar	230	Kağıt ve kağıt ürünleri	215
GENEL TOPLAM	11,7	GENEL TOPLAM	10,3

Kaynak: TÜİK

EBSO ARAŞTIRMA

Hazırlayanlar

Aslıhan GÜL

Türker ADAKALE

Kontrol Eden

Özdem EKİNCİ

İletişim: arastirma@ebso.org.tr

Aylık Ekonomi Bülteni'nin geçmiş sayılarına, <http://www.ebso.org.tr/tr/dosyalar/yayinlar/aylik-ekonomik-bulten> adresinden erişebilirsiniz.

YASAL UYARI

Bu rapor Odamız tarafından kamuya açık uluslararası ve ulusal ölçekli kaynaklardan elde edilen bilgiler ve veriler kullanılmak suretiyle, sadece bilgilendirme amacıyla hazırlanmaktadır.

Raporda yer alan metinler ve veriler sadece bilgilendirme amaçlıdır. Hazırlanan bu raporda Ege Bölgesi Sanayi Odası hiçbir şekilde yatırım ve alım-satım hususlarında tavsiyede bulunma amacı gütmemektedir.

Rapor ve içindeki bilgilerin kullanılması nedeniyle doğrudan veya dolaylı olarak oluşacak zararlardan Ege Bölgesi Sanayi Odası hiçbir şekilde sorumluluk kabul etmemektedir.

İşbu rapor üzerinde Ege Bölgesi Sanayi Odası'nın telif hakkı olup, Odamızın yazılı izni alınmaksızın herhangi bir kişi tarafından, herhangi bir amaçla, kısmen veya tamamen çoğaltılamaz, dağıtılamaz veya yayımlanamaz.

Tüm haklarımız saklıdır.

EGE BÖLGESİ SANAYİ ODASI
AEGEAN REGION CHAMBER OF INDUSTRY